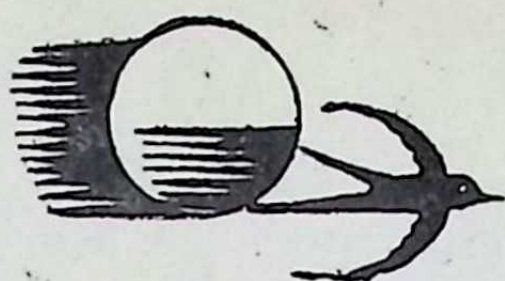

100

Н. Магьяров

Чэчэкле
тугай

Н.Магъяров

ЧӘЧӘКЛЕ
ТУГАЙ

Шигырьләр

КАЗАН
ТАТАРСТАН КИТАП НӘШРИЯТЫ
1987

Художнигы
В. КАРАМЫШЕВ

ОЛЫ ЯШЬТӨГЕ МӘКТӘП БАЛАЛАРЫНА

Мадьяров Н. Г.
М 12 Чәчәкле тугай: Шигырьләр.— Казан: Тат. кит. нәшр.,
1987—55 бит.

Шагыйрь Нәҗип Мадьяровның бу китабына игенче хезмәтен данлаган, туган як табигатенең матурлыгына хозурланган лирик-фәлсәфи шигырьләре белән беррәттән тормыштагы негатив күренешләрдән көлеп язылган юмористик әсәрләре тупланды.

М $\frac{48030201-045}{132 (03)-87}$ — 187—87

ББК 84 (2Р-Тат.)-5.

ИҢ БЕРЕНЧЕ СӨЕНЕЧЛӘРЕМ ДӘ БӨРЕЛӘНГӘН, ШЫТКАН ШУШЫНДА

*

Февраль күге! Чагылып балкый анда
Ап-ак кышның сихри зәңгәрлеге.
Яз башланган кебек. Һаваларда,
Җанга жылы сирпеп, ямьнәр эри.

Шул зәңгәрлек диңгезеннән йөзеп,
Җил юнәлеш биргән якка таба,
Катлам-катлам булып, бер ак болыт
Китеп бара энә мартка таба.

*

Көннәр инде язга тоташтылар,
Кырыслыгы җилнең сүрелде.
Күңелемә туган-үскән якны
Сагыну хисе тагын үрелде.

Хәзер анда кая керер урын
Тапмый булыр ташу сулары.
Борма инеш күз алдыма килеп,
Йөрәгемдә бозлар кузгалды.

*

Кайсы дингезләрдән күтәрелде
Икән пары?
Ишелеп-ишелеп ява кышның бүген
Жепшек кары.

Йоклый әле, көртләр белән күмелеп,
Иген шавы.
Кыш. Шулай да инде яз дип кага
Мартның чаңы.

*

Сокланамын, и, язгы жыл сиңа,
Тоеп назларыңны.
Эретерлек көч бар икән синдә
Күңел бозларымны.

Сокланамын, язгы ташкын, сиңа,
Күреп эшләреңне.
Ташытырлык көч бар икән синдә
Минем хисләремне.

МАРТ

Кышның инде күз яшьләре тама,
Беткән димәк горурлыгы сүнөп.
Урамда яз, энә, күкрәк кага,
Түбәләргә боз сөңгеләр элөп.

Агачлар да үзгәрешне сизгән,
Өс-башларын шөпләп кагынганнар.
Кыш бөркәткән*ап-ак шөллөрөннән,
Бәслөрөннән тәмам арынганнар.

Бу турыда жылы якка киткән
Кошларга жыл, ахры, хәбәр илткән.
Күрәсезме кара каргаларны?
Иң беренче шулар кайтып житкән.

Игенчеләр алар аша язның
Сиземлиләр чынлап кузгалганын.

Һәм сизәләр үзләрендә тагын,
Күпмегәдер, тынгы югалганын.

Ирексездән биләп йөрәк хисен,
Чәчү орлыклары искәртелә;
Игеләргә рөхсәт алыр өчен,
Соңгы тапкыр алар эшкәртелә.

Ишетәмсең, амбар буйларында
Машиналар жырлый энә шуңа.
Һәр тарафта кояш түккән балкыш
Рәхимлелек чәчә уңга, сулга.

Искитмәле андый нур, ямьнәргә
Быел да яз башы бигрәк юмарт.
Түбәләргә элгән бәллүрләрдә
Күз яуларын алып җемелди март.

ХИСАПЛАШМЫЙ ҮЗ ЯЗМЫШЫ БЕЛӘН

Инешләрнең асты өскә килә,
Дөрли алмый апрель шуннан башка.
Хисаплашмый үз язмышы белән,
Юллар ачып яңа яз күркенә,
Китеп бара бозлар жылы якка.

*

Йөрим язның көмеш тамчыларын
Күз карашым белән тамызып.
Күңеләмдәге юк-бар уйларымны
Гөрләвекләр суына агызып.

Жан көйдергеч борчу-хәсрәтләргә
Ник соң чыктым өйдә калдырып?
Җибәрәсе иде аларны да
Бозда яккан утта яндырып.

*

Ераклардан сузылып килеп Кама
Шәһәр итәгенә орынып уза.
Мондагы су, күрәм, камазчылар
Дөрләткән эш белән туенып тора.

Ярсу агым белми тукталуны,
Турбиналар аша уелып уза.
Күз алдында, КамАЗ шушы суның
Яктылыгы белән туенып тора.

*

Жәй килә, жәй, дигән жылы хәбәр
Бар дөнъяны иңләп-буйлап очты.
Агачларга урман аның яңа
Жәймәләрен бөркәнергә кушты.

Урманнарда бер калышмый —
Болынга да бизәнер чак килгән;
Кояш нурын аркау жебе итеп,
Жилләр анда тукый яшел келәм.

*

Ургып-ургып ташый язгы инеш,
Шуңа өстен анда дәрәжә.
Язның яме тулыр идемени,
Акмаса ул, ярып, әгәр дә.

Тып-тын гына ага жәйге инеш,
Күркәмлеге белән юл ярып.
Жәйгә ул ямь өстәр идемени,
Яздагыдай акса, болганып?!

ТУФРАК

Дала, дала, дала!
Караш адашырлык
Иксез-чиксез иген.
Игътибарым туплап,
Жәйге таң куенынан
Шул киңлекне төмам йотылып күзлим.

Рәшә йөгәрә уй-хисләрем белән
Аралашып ерак-еракларга.
Бабайларның иген чәчә-чәчә
Акыллары үскән бу кырларда.

Табаныма,
Мең кат актарылган,
Изге туфрак жан жылысы бирә.
Аның инде йөзенче кат булып
Газизлеге жаннарыма сеңә.

Туйдырган ул надан ханнарны да,
Туйдырган ул әби патшаны да.
Өүрелгән ул миллионнарны ачлык
Һөжүмәннән саклау калканына.

Учларыма тоткандай Жҗир шарын
Шул туфракны алам кулларыма.
Ата-бабаларым моңы сеңгән
Бу туфрактан тормыш саркый миңа.

*

Сагындырган иде жәйге үзән,
Аяк бастык аңа яңадан.
Болында жыл хуш ис ташый,
Димәк,
Рәхәтлеккә юллар яңарган.

Күкрәк киереп, таллар яфрак жылпи,
Күрегеһ-күр безне, дигәндәй.
Алмагачлар тагын гөбердәшкән...
Өсләреме?..
Мамык өйгәндәй.

Шомыртларда солых байраклары
Жҗилфердиләрмени тикмәгә!
Сандугач та раслады яз һәм жәй
Килешүен бүген иртәдә.

Аллы-гөлле алъяпкычын бәйләп,
Жҗәйгә чыккан тугай тавы да.
Баш ияләр, яңа көнне котлап,
Чәчәкләре энә аның да.

Мәгърур жәем!
Беләм, өр-яңадан
Син тикмәгә генә килмәдең.
Котлы булсын,
Игелек тулып ташкан,
Зәңгәр күкле, яшел көннәрең.

ЭЙТМИМ АРТТЫРЫП

Мин офыкка тагын карап торам,
Тоташкандай анда күк төшеп.
Нәкъ шул төштә энә ике болыт
Берсен-берсе бара этешеп.

Мин офыкка тагын карап торам,
Һич кенә дә әйтмим арттырып,
Әллә кайдан килгән болытлар да
Бирә икән аңа матурлык.

*

Яңгыр үтте. Дөнъя дымга гарык.
Үләннәрнең хәзер тамагы тук.
Чәчәкләрнең хәсрәтләре шиңде,
Каенда да хәтта кайгы-зар юк.

Болыт инде үр артына үткән,
Юаш кына селти яшен утын.
Мунча кереп чыккан иген кыры
Калынайта йоклап яшел сыртын.

*

Менә тагын туган авылда мин,
Ярсый йөрәк, белмим, ни өчен!
Акрын гына уйларыма жигелеп,
Карап йөрим аның инешен.

Һәм каршыма гүя йөгереп килә,
Авызын ерып, шаян балачак;
Әнә анда, зиреклектә минем
Балык тотып утыра малайчак.

*

Иләсләнеп күзли идем мин гел
Манзараңны, шанлы Иделем.
Агыза идем кушып суларыңа
Канатланган хисен күңелнең.

Сусап киләм сихри ямьнәреңә
Әле дә, Идел, синең ярларга.
Тынычлыгың чагыла кичләреңдә,
Гүзәллеген исә — таңнарда.

*

Бакчада үсә иде ул,
Иң горур үлән сыман,—
Йолкып аттылар сарутны
Чәчәкләр арасыннан.

Йолкып аттылар чәчәкне
Игеннәр арасыннан.
Юл буендагы әремнәр
Гыйбрәтләр алды шуннан.

*

Күзәтәбез тагын инешне без,
Игътибарда һәрбер тамаша;
Тыңгы тапмый икән хәтта су да,
Сайлыктардан йөгереп узмаса.

Жиңә агым ташлар каршылыгын,
Барысы да аңа жай түгел.
Инеш үзе тирән түгел-түгелен,
Эмма анда мәгънә сай түгел.

КАЕННАРЫМ

Авылыма сезнең яннан үтәм,
Каеннарым,
Исән-саумы сез?
Элек тә шәп җырлый идегез бит,
Бүген бигрәк матур шаулуйсыз.

Магнитыгыз җилкендерде һаман
Яныгызга әллә кайлардан.
Моннан гына түгел,
Күреп яшим
Сезне меңәр чакрым арадан.

Чәчләрегез
Җилләр ирке белән
Гомер-гомер буге тараулы.
Алар гүя
Соклануыбызны
Кушып үрергә дә яраулы.

Рәхәтләнеп
Йөрер өчен иркен
Арагызда төп-төз урамнар.
Куеныгыз
Ышанычлы,
Шуңа,
Кошлар, килеп, авыл корганнар.

Гүзәллегә арыш кырының да
Килеп коя сезнең итәккә.
Гел якын сез безгә,
Яныгызга
Кайсы гына яктан килсәк тә.

Сез гомерлек
Колоннага басып
Киләчәккә җырлап барасыз.
Һәр җәй саен
Яшел ялкын белән
Саргайганчы дөрләп янасыз.

Каеннарым!
Яфракларыгызының
Сөөнечлөргә байган алкышы.
Бүген бигрәк
Ачык булып күренә
Сезнең яннан дөнъя балкышы.

ИЮЛЬ

Басуларга июль килеп керде,
Йомшак кына жилен йөгертөп.
Ахрысы, ул аксыл сулыш өрдө,
Арышларга үзен белгертөп.

Барысын да үз дигәнчә көйли,
Күп хәлләр бар искә алырлык;
Яфракларга ул жиңеллек бирә,
Башакларга өсти авырлык.

Кул куйдырып тормый ведомостька,
Ышанычын тәмам ныгыткан,
Игеннәргә өлгерерлек көчне
Алып бирә жирдән, болыттан.

...Өлгертергә, тизрәк өлгертергә!
Нурларны да шуңа көйләгән.
Тәэсиреннән шуның инде энә
Арпалар да мыек жибәргән.

Килеп керсәң урман залларына
Гүзәллектә һаман шәп чаклар.
Кул чабалар кошлар концертына
Әле дә анда жырчы яфраклар.

Сыерчыклар көтүләре белән
Нигә күчтә икән бирегә?
Балалары очу имтиханын
Жыена, ахры, монда бирергә.

Наратларның иңнәрендә исә
Жәй уртасы балкып тибрәнә.
Чыршылардан усақ балалары
Инде урман маршын өйрәнә.

Яшел сафлык дөрли, буйсындырып
Урманын да, болын, кырын да.
Изри дөнъя, кыш киләсен онытып,
Мәрхәмәтле июль куенында.

Таң нурлары төшөп тоташканнар
Төн сафлыгы сеңгән чыкларга.
Сандугачлар бер сайрауга сайрый,
Ашыкмыйлар һаман йокларга.

Ургып аккан чишмә тавышы да
Хәсрәтләрдән җанны дәвалый.
Шушында бит гомеремнең башы
Һәм шушында аның дэвамы.

Уй-хисләрем тарлыклардан чыгып
Старт ала алга — киңлеккә!
Гүзәллеккә тәмам әсир төшөп,
Йөрүгә ни җитә иректә!

АЛМАГАЧЛАР ЧЭЧЭКТЭ

*Әтием Гәрәй Мөхәммәдъяров
истәлегенә.*

Кырларда, кырларда
Никадәр полоса!
Төбәлеп карасаң,
Күзләрең камаша.
Никадәр гүзәллек,
Никадәр шигърият!
Аларны ул үзе
Утыртты лабаса.

Хәтерлим таңнарда
Басуга китүен.
Межаны унар кат
Сажинлап үтүен.
Полоса тип-тигез
Булсынга, һәр эшне
Төп-төгәл башкарып,
Сүзен сүз итүен.

Йөрәге һәрвакыт
Тигезлек даулады.
Тикмәгә сузмады
Ул анда бауларны.
Тикмәгә салмады
Чокырлар казырга,
Туп-туры иттереп,
Меңләгән тамганы.

Шул вакыт бит инде,
Безнең бу якларда,
Кырларны көйдергеч
Җилләрдән сакларга,
Ул тапкан меңнәрчә
Иң сабий каеннар
Гаскәрдәй тезелде
Тип-тигез сафларга.

Яулашты авылга
Ул уртак шатлыкны.
Тынгысыз хезмәте
Күп җирне балкытты.
Һәм авыл янында
Беренче мәртәбә
Җиләкле-җимешле
Зур бакча калыкты.

Калдылар, калдылар
Ул көннәр еракта.
Үстеләр агачлар
Ямь өстәп һәр якка.
Тик менә беркем дә
Көтмәгән иде бит
Әжәле килер дип
Аның күк ир-атка.

Яңадан жәй узды
Авылым үреннән.
Алды ул урынны
Бакчалар түреннән.
Күрәмсең, никадәр
Алмагач чәчәктә!
Никадәр аккаен
Яшелдән киенгән!

Карыйбыз аларны,
Хуш-истән исереп.
Күңелләр аркылы
Рәхәтлек кичереп.
Яшәрбез әле без
Бу жирдә бик озак,
Аның зур эшләрен
Исләргә төшереп.

*

Рәшәләре булып кырларымның
Офыкларда эссе йөгәрә.
Жәй мичендә игеннәрем минем
Шул ялкыннар белән өлгәрә.

Сөөнеч бит күреп йөрүләре
Башакларның йөзе килүен!
Ул башаклар иелә төшкән саен,
Күтәрелә минем күңелем.

ИГЕННӘР УРАМЫНДА

Кызарды таң. Чыкты кояш,
Ачып офык ишеген.
Болытларны уятты жыл,
Тибрәндереп бишеген.

Төн буенча тып-тын торган
Тып-тын сулар чайкалды.
Күл тынычлыгын жуя, дип,
Агачлар баш чайкады.

Житәкләнешеп басуда
Арышлар биешәләр.
Чыкларын коеп, болында
Чәчәкләр үбешәләр.

Киләм шул үзән юлыннан —
Игеннәр урамыннан.
Сөөнөп кала башаклар,
Сөйдөрөп кулларымнан.

Алар, жәй шифасын эчеп,
Көннән-көн симерәләр.
Июнь дулкыннары белән
Июльгә йөгәрәләр.

Менә кайда ул игенче
Хезмәтенен сафлыгы!
Ташырга тора бит аның
Индергән юмартлыгы.

Сагынуларга жигелеп,
Нигә соң кайттым бире?
Танып сәламли шикелле
Һәр башак монда мине.

Сизәмен, туган кыр һаман
Үзенә тарта икән.
Аның елдан-ел тылсымлы
Магниты арта икән.

ӘЙТЕРСЕҢ ЛӘ АЛТЫН ЭМБЛЕМА

Таңнан алып кичкә кадәр күктә
Йөзә-йөзә туйгач,
Арыш басуының аръягына
Төшкән энә Кояш.

Эйтерсең ул алтын эмблема,
Шуны күзлим зурлап;
Уртасында иелеп төшкән башак
Балкый, аны нурлап.

*

Басуларга чык та үргә мен син,
Карашларың ерак түгелсен.
Эмма анда Жирнең миллионнан
Бер өлешен генә күрерсең.

Басуларга чыгып үргә менсәң,
Игеннәрнең шавын тыңларсың.
Һәм дөнъяның ярты матурлыгын
Шул шау-шулар аша тоярсың.

ЧӘЧӘКЛЕ ТУГАЙ

Жаннарыңны әсир итәрлек
Биредәге хуш ис, гүзәллек.
Һәрбер чәчәк балкый үзенчә,
Менә кайда икән бердәмлек!

*

Урман, ахры, алтын яфракларын
Меңенче кат койды.
Эйтерсең лә күңелем моңын аның
Беренче кат тойды.

*

Матурлыгың тулы, жәйне нурлап,
Шаула, яфрак, әйдә, шаула әле.
Белмәвең шәп, көз бит бусаганда,
Күрәчәгең синең алда әле.

ТУГАЙ ЖИЛЕ

Күр, тугайны ямыгә күмеп
Гөлләр үсә.
Аларның хуш исен төяп
Жилләр исә.
Шуңа нәфис, яхшы беләм,
Тугай жиле.
Сугара ул шифа белән
Күңелемне.

Ага инеш агымнардан
Күчә-күчә.
Аннан салкынчалык алып,
Жилләр исә.

Жанга дөрт, илһам бирә ул
Тугай жиле.
Назлары белән күмә ул
Шуңа мине.

Анда, таулар итәгендә
Жиләк пешә.
Аның тәмен авыз итеп,
Жилләр исә.
Ләззәт жыюдан туймый ул
Тугай жиле.
Рәхәтлек белән сыйлый ул
Шуңа мине.

*

Көзге кояш белән балкый басу,
Көзге тынлык белән уралып.
Карап торам үрдә шул киңлекне,
Көзге өмет белән сугарып.

Сукаларның буй-буй сызган эзе
Офыкларга кереп югала.
Алар,
Беләм,
Кушылганнар инде
Хәзердән үк язгы дөнъяга.

Аңла гына,
Кырлар хозурлыкка
Тулы итеп ачкан кочагын;
Фермаларга юл алыр күк энә
Эскертләрдән торган эшелон.

*

Чәчәк илләреннән жырлап киләм,
Кояш нуры һәм жыл иптәшләрем.
Шәптән түгел тавышым, әмма беләм
Мин гөлләрнең гаеп итмәсләрен.

Чәчәк илләреннән тып-тын киләм,
Сәламлиләр иелеп пакь сөмбелләр.
Гүзәллеккә тагын башым иям,
Ярый әле бар, дип, бу саф илләр.

Гөл-чәчәкләр бии, күрәсеңме?
Ямьнәренә күмеп дөнъяларны.
Аңламаслар иде алар мине,
Аңламасам әгәр мин аларны.

*

Яңгыр узган басуларны иңләп,
Дымын жирнең
Желегенә кадәр үткәреп.
Камыр хәлләренә килгән туфрақ,
Мәрхәмәтен көзнең бөркәнеп.

Пешәр өчен килер яз мичендә
Күпергән ул тәмам йомшарып.
Бүртенешеп йоклый буразналар,
Эшләреннән жәйнең бушанып.

ЖӘЙ КАПКАСЫ КИЕРЕП АЧЫЛГАН

Агачларга яшел сулыш өреп,
Канат кага кыйбла жылләр.
Болыннарға изрәп төшкән нурлар
Көнгә чакыра чәчәк, гөлләрне.

Һәр тереклек рәхим итеп үтсен,
Жәй капкасы киереп ачылган.
Кем сокланмас, авыл итәгенә
Яшел уңым йөгерә басудан.

Тагын җитте, болыннарға чыгып,
Сөөнөп туя алмас вакытлар.
Шомыртларда ап-ак чәчәк булып
Эленөп тора безнең шатлыклар.

ДУЛАСЫН ЖИЛ, КОТЫРЫНСЫН ДАВЫЛ

Көн-төн яусын, әмма яфракларның
Яшел төсен юа алмый яңгыр.
Авырлыкка күкрәкләрен куеп,
Алар аннан сафлык кына алып.

Дуласын җил, котырынсын давил.
Әмма имән һаман да сау калыр.
Җилпи-жилпи яшел канатларын
Ул алардан ныклык кына алып.

*

Урманнарда йөрмә акыл җыеп,
Рәхәтлектән тәмам исереп.
Игътибарны тып-тын абагалар
Итәгенә кадәр төшереп.

Урманнарда йөрмә онытылып,
Һәрбер ямьне җанга сеңдереп.
Хисләремне нарат агачлары
Башларына кадәр меңгереп.

*

Балкый чәчәк күз яуларын алып,
Хуш ис бөркеп бөтен тирәгә.
Итәгендә үскән үләннәргә
Тик аннан да төшә күлгә.

ЯҢГЫРДАН СОҢ

Алыштырды яңгырны тын,
Аяз һава.
Чиркән алган дөнья җанга
Яңа дэва.

Әйтерсең лә бөтенләйгә
Юкка чыккан,
Тибрәнми җил, ахры, аны
Яшен суккан.

*

Арганнардыр көн-төн ява торгач,
Вак яңгырлар ялга туктаган.
Юк, җилпеми хәзер канатларын,
Тау каены гүя йоклаган.

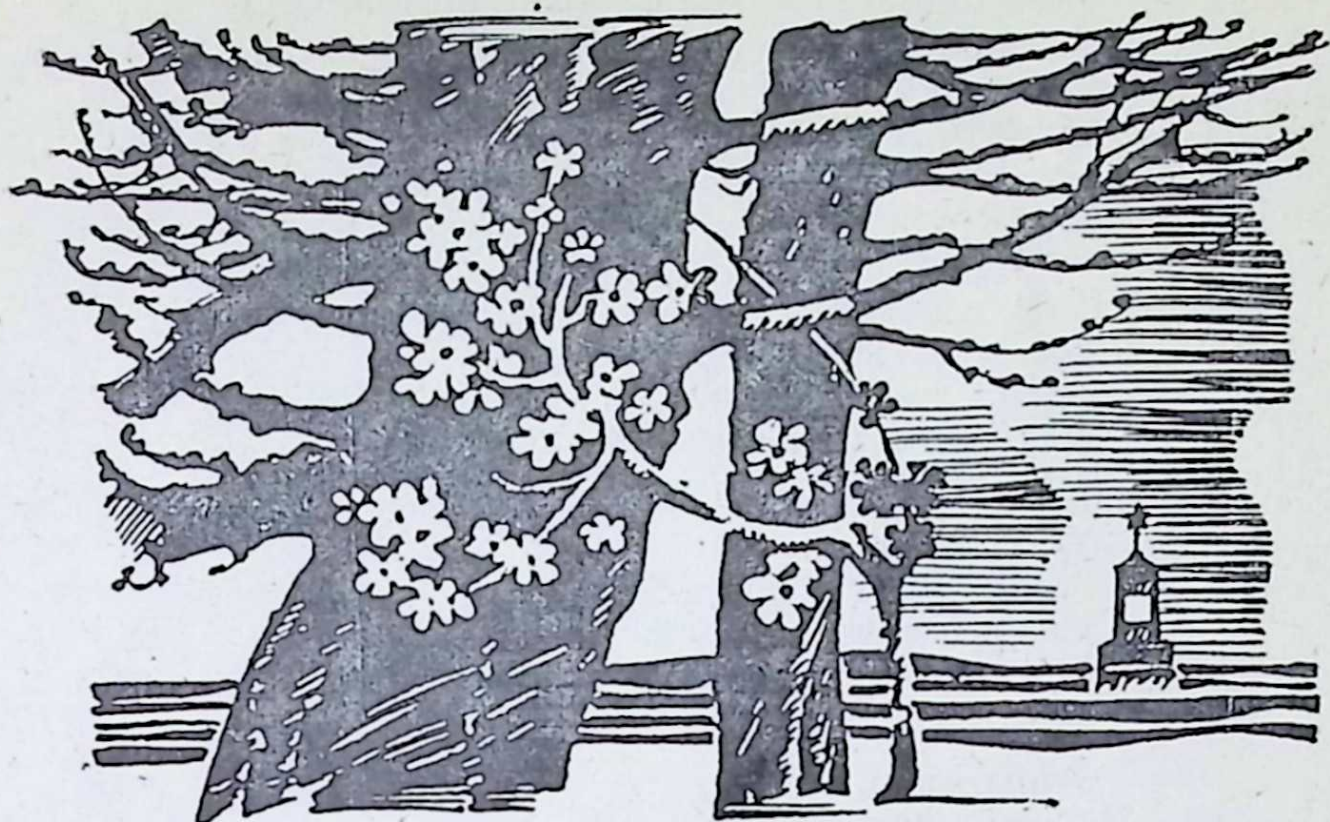
Серләшмиләр яфраклар да. Алар
Җәен, ахры, шаулап йончыган.
Ялгыз йөрим көзгә куаклыкта,
Онытылып барган җыр сыман.

*

Чыршылы үр, карамалы үзән!
...Чикләреме? — әллә кайларда.
Бер өлеше минем балачакның
Йөри кебек әле дә аларда.

Тау битеннән инешкәчә килеп,
Еракларга сузыла агачлык.
Бер өлеше минем балачакның
Йөри кебек шунда адашып.

АЯЗ ХЫЯЛЫМДА БАЛКЫЙ ЯҢА ДӨНЬЯ

ТУРБИНАЛАР АША

Тыныч кына ага кебек Кама,
Юк, биредә тыныч түгел ул.
Ил соклангыч аренага илтә
Турбиналар аша үзен ул.

Миллионнарча энже-утка энә
Әверелдерә һәрбер тамчысын.
Шуңа КамАЗ нурда коена бүген,
Киләчәккә төшереп яктысын.

ЙОЛДЫЗЛАР

Планетадыр, бәлки, кометадыр,
Күпләр өчен алар — йолдызлар.
Шул йолдызлы күкне күзәткәндә
Минем җанда калмый кайгы-зар.

Миллиардлаган чакрымнардан алар
Балкыйлар бит, яхшы аңлыйбыз.
Ә без кайчак янәшәдә йөргән
Кешегә дә күренә алмыйбыз.

ЮЛ АЛАЛАР ОЛЫ ЮЛДАН АЛАР

Гөрли завод,
«КамАЗ»лары чыга,
Заман гимнын көйләп.
Юл алалар олы юлдан алар,
Күз яуларын төяп.

Никадәр күп!
Кайчакларда хәтта
Сөенәм санный-санный.
Юк, берсе дә минем игътибарны
Читләп үтә алмый.

Ашыгалар.
Хәерле юл теләп
Мин дә ашыктырам.
Һәм аларга күңелем семафорын
Һәрчак ачып торам.

СИҢА КАЙТТЫМ, ГҮЗӘЛ ТУГАН ЖИРЕМ¹

(Жыр)

Сиңа кайттым, газиз туган жирем,
Сагындырды чишмә буйларың.
Аерылып гомер кичерсәм дә,
Аерылмады синнән уйларым.

Сиңа кайттым, гүзәл туган жирем,
Кырларыңа күңелем җилкәнде.
Нурга чумган җәйге үзәннәрең
Бигрәк ямьле, бигрәк сөйкемле.

Сиңа кайттым, газиз туган жирем,
Синдә генә күңелем дөвасы.
Гомеремә якты дөвам өсти
Тугайларның рәхәт һавасы.

Сиңа кайттым, гүзәл туган жирем,
Инешләрең буйлап узарга.
Җанга якын агым суларыңның
Авазына кушылып җырларга.

Сиңа кайттым, газиз туган жирем,
Чыңга ашты изге хыялым.

¹ Илгиз Закиров музыкасы

Чит жырларда яшәсәм дә, синнән
Аерылмас гомер юлларым.

Сиңа кайттым, гүзәл туган җирем,
Каршылады алсу таңнарың.
Гомеремнең иң шат минутлары
Синдә икәнлеген аңладым.

*

Ташка тамган тамчыга
Җиңелмени?!
Йөзләрчә кисәкчә булып
Чәчрәде ул.
Тамчы тамган чакта ташка
Җиңелмени?!
Уелып йотты кебек күз.
Яшьләрен ул.

*

Авылымның
Иң зур көзгесенә —
Инеш буасына
Карап уйга чумам.
Тәэсиреннән шуның:
«Галәм күкрәгендә
Иң кечкенә көзгә —
Ул, — дим, — Тын океан».

*

Бер карыйсың күне — зәп-зәңгәр ул,
Бер карыйсың — болыт...
Бер карыйсың суны — болгана ул,
Бер карыйсың — тонык.

Бер карыйсың — диңгез давыл гына,
Бер карыйсың — тыныч.
Бер карыйсың — җилләр җиләс кенә,
Бер карыйсың — кырыс.

Яши кеше шундый дэгъваларны
Җаны белән тоеп.
Ул үзе дә, хәер, кайчакта шат,
Кайчагында боек.

ЙОКЛЫЙ БАЛА

Төш күрәдер, ахры,
Күз тиярлек итеп
Елмайгалап кую
Ничек килешә аңа:
Тәрәзәдән төшкән
Кояш нурын кочып,
Йоклый бала.

*

Кирәк кайчак хәтта давылларда
Сабырлыкка жигелеп йөрергә,
Көзгә кебек тып-тын диңгезгә дә
Дулкынланып карый белергә.

Кирәк кайчак кара болытка да
Аяз күңел белән карарга.
Тормыштагы шау-шулардан шулчак
Мөмкин була тынғы табарга.

ЧАКМА ЧАГЫП

Ут эчендә калды чал Европа,
Янды шәһәр, янды авыллар.
Ул елларда безнең йөрәкләрне
Өтеп үтте утлы давыллар.

Шул чакларда туган утлы уйлар,
Әле дә чыгып бетми башлардан.
Ут эчендә тордык, үзебез утны
Чакма чагып алдык ташлардан.

АВТОГРАФ

(Сугыш ветераны хакында)

Яра эзе энә сызылып киткән,
Шулай булган мәллә тумыштан?
Юк. Чигәсен пуля сыдырып үткән,
Автограф ул узган сугыштан.

Картайса да, көчен чын ихластан
Багышлый ул тыныч тормышка.
Тик жанында сүнмәс нәфрәт йөртә,
Автограф ул узган сугышка.

КОЛЫН

*Бик күп яңгырлар
Узган биредән,
Бик күп ташкыннар
Монда шаулаган.
Шулай да алар
Бу җиргә булган
Мәхәббәтемне
Юа алмаган.*

Балкый, яктырып,
Яңгырдан соңгы
Хуш искә чумган
Чәчәкле болын.
Борчулы кешнәп,
Ары да бире
Йөгәрә әнисен
Югалткан колын.
Чагыла кебек
Каршымда кабат
Шаулы балалык
Елларым минем;

Кайларда икән
Көтүдә йөрткән
Атларым минем,
Тайларым минем.
Алармы? Алар,
Җирләр селкетеп,
Үтәләр иде
Су буйларынан.
Гүя бу колын
Килеп чыкты күк
Еракта калган
Шул елларымнан.

ПЫЯЛА УЙЛАП ТАБУЧЫЛАР ХӨРМӘТЕНӘ

Хезмәт белән,
Акыл белән уйлап
Табылганчы җирдә пыяла,
Карындыкны тәрәзәсе итеп
Файдаланган кеше дөнъяда.

Өй эченә, беләм, ул чагында
Аз үтсә дә көннең яктысы,
Бабайларда барыбер көчле булган
Яктылыкны сөю чаткысы.

Кояш нурын томаламый гына,
Тиешергә теләп рәхәткә,
Безгә якты бүләк иткән алар,
Кап-караңгы чорда яшәп тә.

*

Гранит ярга диңгез дулкыннары
Киләмени язмышларын сизеп!
Бәрелешә алар бер-бер артлы
Һәм сүнәләр чәлпәрәмә килеп.
Без дә шулай, тормыш океанында
Ашкынабыз алга дулкын кебек.
Нинди ярга, кайчан бәрелербез?
Ярый әле яшәмибез белеп.

*

Килдем сиңа таратырга диеп,
Күңелдәге хәсрәт томатын.
Ә син, никтер, минем хисләр белән
Хисаплашып-нитеп тормадың.

Китеп бардың кырын карап, читләп,
Муенын камыт суккан ат кебек.
Таралдылар барыбер сагышларым,
Синдә шундый көчсез як күреп.

*

Су буеннан томан күтәрелеп
Болыт булды таңда, бик иртән.
Иген кырларына яуганда ул
Яңгыр булыр микән, боз микән?

Шул иртәдә авылыбызны ямьләп
Бала туды, сөөнеч — үз итәм.
«Ил өчен, — ди күңел ул сабыйны, —
«Яңгыр» булыр микән, «боз» микән?»

*

Нигә инеш бормаланып ага?
Туп-турыга акса ни булган?
Ник диңгезгә коеп яңгыр ява?
Болай да бит анда су мулдан.

Кайчандыр мин бу дөнъяны шулай,
Үз дигәнчә килде күрәсем.
Миңа ул чак житлекмәгән акылым
Хужа булган, ахры, күрәсең.

*

Зоя Космодемьянскаяга

Салкын чүкеч кызган тимердән
Тирә-якка очкын чәчрәтә.
Манма судан торган болытлар
Ут кылычы — яшен яшьнәтә.

Үйлаганда шулар турында,
Искә алсам сугыш чорларын,
Егетлеге ургый уема
Зоя кебек герой кызларның.

*

Сугышларда йөрөп кайткан ирләр,
Дерес, алар күпне күргәннәр.
Ә берәүләр дошман пулясыннан
Күпне күрә алмый үлгәннәр.

Зиратларга керсәк, андыйларга
Күңелләр гел хөрмәт яңарта.
Күпне күрми үлсәләр дә, безгә
Алар кабере күпне аңлата.

БАЛАЧАК

Болыннарда алып чыгып йөрдем,
Инешләрдә аны коендырдым.
Гөл-чәчәкле гүзәл аланнарда
Хуш исләргә, ямьгә туендырдым.

Ашкынганда биеклеккә,
Аны
Алып мендем агач башларына.
Чишмәләргә кушылып җырласын дип,
Алып төштем һәм тау асларына.

Сеңеп калды басу үрләрендә
Иген исе аңа мәңгелеккә.
Арыш, бодай үскән кырлар аша
Юлны ачтым аңа гаделлеккә.

Балачагым!
Гомерем юлы буйлап
Ерак киткәч ныграк аңладым;
Кадерләдем сине аңышмыйча,
Ә кадереңне белә алмадым.

*

Шомырт куаклары шау чәчәктә!
Яңа гына чыккан кояш нуры
Алар арасына кереп тулды.

Күр,
Никадәр эчкә сузды
Бармакларын
Яктылыкның кулы.

*

И, бал корты!
Кайдан кая
Очып килеп,
Кундың инде
Син аңа ник?
Ул чәчәкнең
Балы юк бит.

*

Дошман булса, тагын бер хәл иде,
Дуслык тынгысызлый.
Нахак сүзне якын кешем әйтте,
Шуңа йөрәк сызлый.

— Нигә авыр кичерәсең, ул тик
Дустан алган яра?

— Юк шул, әнә каен ак, барыбер
Күләгәсе кара.

*

Диңгезнең гранитлы таш яры
Уелып-уелып ашалган.
Ул ярга ничәмә-ничә мең
Миллиард дулкыннар ташланган...

Сүнгәннәр, сүнгәннәр бары да,
Ә таш яр исән-сау һаман да.
Жимерелер иде ул, кем белә,
Дулкыннар бәрмәсә аңарга.

*

Күзләремдә — балкыш,
Күңелемдә — шатлык,
Йөрәгемдә — пакъ хис,
Уйларымда — сафлык.

Аяз хыялымда
Көлә яңа дөнъя.
Сирәк элэгә тик
Мондый чаклар миңа.

*

Михнәтләрне мин дә күп күтәрдем,
Аңа карап бөкерем чыкмады.
Үттем тормыш сазлыкларынан да,
Пычрак-мазар барыбер йокмады.

Һаман барам, якты теләкләрне
Мәгърур юлдаш итеп үземә.
Ашкынуым язгы ташкын кебек,
Ә юлларым — гомерем көзенә.

*

Елан белән уйный олы кеше,
Юк аңарда бернинди дә шәфкать.
Ирек бирми качып китәргә дә,
Таяк белән төртә аңа кат-кат.

Елан белән уйный олы кеше,
Агу белән тулган икән җаны;
Ничек булыр кешеләргә караш
Ул еланда, белмим, моннан ары?..

*

Ишек шакыдылар,
Нигә икән?
Ирексездән күңелем
Тетрәп алды.
Менә хәзер минем
Янга килер
Әллә шатлык, әллә
Кара кайгы.

ОНЫТМЫЙ ХАЛЫК

Ургып халыкның
Йөрәк түреннән,
Синең тарафка
Килә бер тавыш:
Шагыйрьле иттең,
Шигърьле иттең —
Тукайлы иттең
Безне, Кушлавич.

Исемен аның
Үз исеменә
Бәйләп шаулайсың,
Мәңгелек җырдай:
Шагыйрьле иттең,
Шигърьле иттең —
Тукайлы иттең
Син безне, Кырлай.

Шигъри илһамны
Күңелендә аның
Дөрләтүеңне
Онытмый халык:

Безне шагыйрьле,
Җырлы, шигърьле —
Тукайлы иттең
Син дә бит, Җаек.

Илдән илләргә,
Телдән телләргә
Ерак яңгыраттың
Аның авазын.
Безне шигърият
Күген нурлаучы
Олы Тукайлы
Иттең, Казаным.

Поэзиянең
Офыкларында
Балкытып мәңге
Сүрелмәс ялкын,
Шигъри дөнъяның
Тынмас йөрәге —
Тукайлы иттең
Үзеңне, халкым.

ЧИШМӘ БУЕ

Язучы Эдуард Касыймов Брежнев шәһәрендә, су алып кайту өчен барганда, чишмә юлында үлөп калды.

Автор.

Бу дөньяга беребез дә
Мәңгелеккә килмәдек.
Эмма сине, жан әрнетеп,
Без иртәрәк җирләдек.

Дәва булып йөрәктәге
Син тудырган ярага,
Якты йөзөң, яхшы сүзең
Яшәр безнең арада.

Сулар алган чишмәң хәзер
Боегып аккан кебек.
Килми башлавыңны тоеп,
Моңнары арткан кебек.

Ургый ул моң, ургый ул да
Сафлык булып шушыннан.
Ахры, аңа синең гомер
Дәвамы да кушылган.

МӘХӘББӘТ ХАТЛАРЫ

Ул хатларда — жан жылысы,
Ул хатларда — якты хис.
Көтеп алган ул хатлардан
Ургый илһам, ургый көч.

Ышанычның сүнәсе юк
Алар килеп торганда;
Алар килеп йөрәгеңә
Ялкын биреп торганда.

Һәм ул хатлар сөйли-сөйли
Мәхәббәт телләрендә,
Аерылганнарның балкыта
Кавышу көннәрен дә.

Шикле уйларыңнан алар
Чистарта күңелеңне.
Аңлайсың ялгыз чакта да
Ялгыз түгеллегеңне.

Кем җиткерер иде юкса,
Сөйгәнеңнең сөюен,
Икеңнең дә йөрәкләре
Бер ритмда тибүен!

Очсын, әйдә, очсын алар
Сөйгән яр якларына!
Семафорлар ябылмасын
Мәхәббәт хатларына!

*

Укырга йөрдек бит
Без күрше авылга.
Күп булды бураннар,
Яңгырлар, салкыннар.
Көз һәм яз изрәткән
Юллардан узганда
Көчәйде үткенлек,
Ныгыды ақыллар.

Бик ерак, бик ерак
Калдылар инде ул
Белемгә омтылып
Үтелгән чакрымнар.
Тик безнең күңел һәм
Мәктәпләр арасы
Һаман да бер килеш,
Һаман да якыннар.

*

Дөрли ялкын күңел учагында,
Дөрләсен ул, берүк сүнмәсен.
Көйдерсен ут, юк-бар моң-зарларга
Көчәергә ирек бирмәсен.

Дөрли ялкын күңел учагында,
Дөрләсен ул, әйдә, дөрләсен.
Яна бирсен кайгыларым. Тик ут
Шатлыкларга үрли күрмәсен.

*

Өлгереп җитте акылым,
Инде мин күпне беләм,
Диеп еш уйлый идем мин,
Яшүсмер башым белән.

Ә хәзер тиргим үземне:
«Нигә бик азны беләм?»
Акыл да башка, юкса мин
Инде күпне дә күргән.

БАЛАЧАК ИСТӘЛЕГЕ

— Әгәр, энем, берәз бара алсаң,
Шушы кыргый тайга атланып,
Батыр исемен яулап алачаксың,
Сөйләнерсең һәм гел мактанып.

Шулай дигәч ат көтүче егет,
(Нәрсәдән соң куркып торырга),
Горурланып, олы кешеләр күк:
«Риза,— дидем,— батыр булырга».

Мин атлангач, үрле-кырлы ярсып,
Дулый таем, белми нишләргә.
Чытырдатып ялын тотам аның,
Һич исәп юк егылып төшәргә.

Күп тә үтми, очтым чөмәкләнеп,
Күз алларым китте каралып.
...Аңга килдем. Саумын. Тик үзенәң
Бер өлешен җуйды балалык.

*

Көтмәгәндә мине килеп таптың,
Табарсың дии, һич тә уйламадым.
Шатлыгымнан шулчак җырладым мин,
Ә син миңа кушылып җырламадың.

Көтмөгәндә мине ташлап киттең,
Китмәссең дип, юкса хыялландым.
Хәсрәтемнән шулчак еладым мин,
Ә син миңа кушылып еламадың.

...Әрнетергә йөрәк яраларын,
Ярый әле кушылып җырламадың,
Ярый әле кушылып еламадың.

ЕЛЛАР ҮТКӘЧ

(Шаяру)

Урам буйлап икәү бергә
Каяндыр кайтып килеш.
Сөюемне белдерергә
Кыенсынамын, имеш.

Төш кенә икәнән сизсәм,
Оялыр идеммени?!
Юкка чыгасыңны белсәм,
Уяныр идеммени?!

*

Дөнъя нигә болай сүрән бүген?
Көлми гөлләр, ник, ямь таратып?
Белдем, белдем, тора икән аны
Боек йөзең синең моңайтып.

Дөнъя нигә болай гүзәл бүген?
Гөлләр бии, хуш ис аңкытып.
Белдем, белдем, тора икән аны
Елмаюың синең балкытып.

*

Малай вакыт. Салкын табигатькә
Жылы, якты карап йөгертөп,
Урамдагы бураннарны күзлим,
Тәрәзәнең бозын эретөп.

Егет чагым. Салкын хисле кызга
Өметемне түгәм, тиң итөп.
Күрсәң иде, димен, күңелен аның,
Йөрәгенең бозын эретөп.

*

И, беренче мәхәббәтем минем,
Кер кунмаган күңел аклыгым,
Кабатлана алмас яшьлегемдә
Онытылып калган шатлыгым.

И, беренче мэхэббәтем минем,
Әрсезлек тә бар соң үзендә!
Коела алмый калган яфрак кебек,
Тирбәләсәң күңел җиләндә.

*

Белмим нигә? Салкын елмаюы
Эленеп балкый ирене читендә.
Карап тору аңа рәхәт тә күк,
Карап тору аңа читен дә.

Шәп эш түгел, аңлыым. Чын күңелдән
Елмаюга инде ни җитә!
Әмма кайчак салкын елмаю да,
Әсир итеп, үзенә җилкетә.

*

Зәңгәрләнеп, балкып торган күктән
Оча иде кошлар җылы якка,
Әйтте берәү: «Туган җирләр кирәк
Аларга тик җәйге гүзәл чакта».

Шундый ук көн, шул ук якка китә
Кошларның зур, бердәм көтүләре.
Әйтте берәү: «Туган-үскән җирдән,
Әй, кыендыр инде китүләре...»

Тормыш бер үк төсле безнеңчә,
Аңлый һәркем әмма үзенчә.

*

Шау-шулардан, ыгы-зыгылардан,
Туеп, кайчак китәм урманга.
Йөзләрчә кош җыры, ул хуш исләр,
Нинди генә ямьнәр юк анда!

Рәхәтлек тә әмма тиз туйдыра,
Айкап аны тәмам талчыгам.
Ыгы-зыгы белән кайнап торган
Тормышыма кабат ашыгам.

ӨМЕТЛƏРДƏН ЧИТКƏ ЧЫКМАДЫМ

Кайгы белән очрашканым булды,
Аңа карап йөзне чытмадым.
Әле тагын сөөнеч вәгъдә иткән
Өметләрдән читкә чыкмадым.

Шатлык белән очрашканым булды,
Аңа карап борын чөймәдем.
Үз-үземне чөнки хәсрәтләрдән
Мәңге азат итеп сизмәдем.

Һәм максатым шуңа бөтен калды,
Юкса аны утлар ялмады;
Кайгы белән көя алмады ул,
Шатлыкка да күмелеп ялмады.

ГҮЗƏЛ ТАТАРСТАН! ¹

(Жыр)

Бу безнең туган ягыбыз,
Бу безнең кырларыбыз.
Якты максатларга илтә
Барасы юлларыбыз.

И, гүзәл ил, Татарстан!
Шат җырлар ватаны син.
Көрәшләрдә җиңеп чыккан
Батырлар ватаны син.

Калыктың тормыш төбеннән,
Таңдагы кояш кебек.
Балкыйсың хәзер дөнъяга
Яктылыгыңны сибеп.

И, гүзәл ил, Татарстан!
Шат җырлар ватаны син.
Тыныч хезмәттә җиңүче
Батырлар ватаны син.

Һәр җиреңдә — тормыш яме,
Изгедер җирең, суың.
Үзәге булып балкыйсың
Халыклар дуслыгының.

И, гүзәл ил, Татарстан!
Шат җырлар ватаны син.
Көрәш, хезмәт чыныктырган
Батырлар ватаны син.

*

Сүнә айлар, сүнә еллар,
Кими бара күрәчәк.
Шулай да гел якты булып
Балкый сыман киләчәк.

¹ Салих Хисмәтуллин музыкасы

*

Тимер хисле кеше тимер
Гадәтәннән эш йөртә;
Әссе көндә пешерә ул,
Ә суыкта өшетә.

*

— Таныштык та, аңлаштык та,— дисең,—
Тик гыйшкы шикләндерә.
— Көтеп алган яңгырларның да бит
Яшене сискәндерә.

*

Тормышның гел гүзәлрәген көтеп,
Үткәрәбез һаман гомеребезне.
Гел көтәбез, гел көтәбез... Әмма
Көтеп тормый гомер генә безне.

*

Юбилеең котлы булсын, дисең,
Ашыкма, дус, мине котларга.
Булдылар бит үткән гомеремдә
Яшәлмичә калган еллар да.

*

Шәп кеше, дип дуслашасың кайчак,
Киләчәген әмма белмисең.
Күрү мөмкин үзең бара торган
Юлның да бит бик аз өлешен.

ТӨНГЕ АВЫЛ

Жәйләр буе иген исләренең
Гел үзендә саклап яхшысын,
Тып-тын йоклый авыл караңгыда,
Шәһәрләргә биреп яктысын.

*

Иңкүлеккә кырау тизрәк төшә,
Үтүчән ул читләп үр жирен.
Моң, сагыш та сиңа үтә алмый,
Күтәренке булса күңелең.

*

Агачтагы алмага корт
Керде ни,
Күңелеңэ начар фикер
Инде ни!

*

Авырый кеше сөөп, сөөлмөсө,
Жанын ашый аның утлы ядкаръ.
Бу чирнең дә, дускай, мең көнлеге,
Сөөлүнең бер көнлеге хәтәр.

*

Ташлап китте хатыны судьяны,
Шуңа аның жаны утта яна.
Кемнәрнеңдер аерылышу эшен
Хәл итәргә үзе судка бара.

ОНЫТЫЛЫП БАРГАН БЕР ДУСКА

Мәхәббәтнең язларында
Инде син дә эремисеңдер.
Сөюеңнең яфрак койган
Көзләрендә йөрисеңдер.

*

Искәргәндә үткән гомерләрен
Үкенечле уйлар аркылы,
Берәүләрне хәтта өтеп ала
Мәхәббәтнең сүнгән ялкыны.

*

Уртаклашмасаң әгәр дә
Шатлыгыңны,
Бүлешерләр кайгыңны!.. — Тот
Капчыгыңны.

МЕТАЛЛ ЗАРЫ

Кешеләрне үтерүче пуля
Иттерделәр мине.
Кеше үтерүче пуля итеп
Үтерделәр мине.

*

Усал итеп миңа
Карадың.
Яратудан бит бу,
Аңладым.

ЯРЫЙ ӘЛЕ

Түли алмый жәфа чигәр идек
Җәм юлыгыр идек афәткә,
Ярый әле, ярый, мәхәббәтне
Алып торып булмый әжәткә.

*

Кайчак хаксыз рәнжетелгәнне дә
Мөмкин булмый кала якларга.
Җы! Чыбыркы күбрәк әлгә шул
Авыр йөкләр тарткан атларга.

*

Кадерем кими, туган җирем, синнән
Ераклашкан саен ике ара.
Ераклашкан саен ике ара,
Туган җирем, кадерең арта бара.

*

«Туры килдем начар хатынга», — дип,
Әйттең инде әллә ничә рәт.
И, дускаем, үзең орынмасаң,
Ябышалмый бит ул тигәнәк!

*

Кышның кырык градустан артык
Салкыннары тагын үз көчендә.
Бармак башы хәтле чыпчык җаны
Бу мәлләрдә тора ут эчендә.

*

Ага Кама, юып шәүләңне,
Яр астында кире чагылдырып.
Күптән еллар аръягында калган
Шул мизгел дә куя сагындырып.

*

Гаҗәп түгел, гади бер нәрсәдән
Калкып чыкса әгәр зурлык, дан.
Гигант нарат! Ул да үскән энә
Инә күзе кадәр орлыктан.

*

...Күмер өеме калды,
Сүнде учак.

Янар хуты аның
Бетмәгән, дип, әле,
Дөрләп куйдым шулчак.

ВАКЛЫК

Вак җаннарны хурлау нигә
Кирәгеннән артык!..
Шулай дип өзлексез сөйләү
Ул үзе дә ваклык.

КУБӘЛӘК

Канатлары аллы-гөлле.
Алар
Ия сихри көчкә.
Шул гүзәллек корттан яралган дип,
Уйламассың һич тә.

*

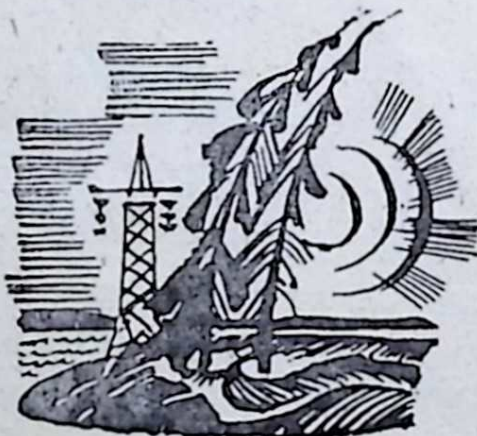
Ташландык өйнең астында,
Сыенып язмыш хөкеменә,
Ташландык эт балалаган.

...Дөнья барыбер ташлап бетерми шул
Үзенең беркемен дә.

*

Сиреньнәрнең шау чәчәктә көне.
...Шул да чалынмый бит күзләренә.

Аерылышу нишләтми ул менә!

ГЫЙБРЭТЛЭРДЭН ГЫЙБРЭТ АЛ

НИК АРТТЫРЫШ ҮТЭДЕГЕЗ?

Хуҗа кайткан, ялдан кайткан,
Олы тавыш алып кайткан.
Тиргә батып, цехлар буйлап
Ары чапкан, бире чапкан.

Ыргый, дулуй, әйтерсең лә
Ут кабынган итәгенә.
Замнарын да, помнарын да
Өереп-чөөрөп тетә генә:

— Мин югында планнарны
Ник арттырып үтәдегез?
Моның белән киләчәккә
Сез бит юлны бикләдегез.

Беләсезме, задание
Хәзер күбрәк биреләчәк.
Югарыда чөнки безнең
Мөмкинлекләр беләнәчәк.

Сезне фәкать ачык авыз
Булуыгыз харап иткән.
Үзем бер ай булмадым, әх,
Шунда да рәт тәмам беткән.

КАҺӘР ТӨШКӘН МӘХӘББӘТ

(Бер редактор авызыннан)

— Шигырьләр алып килдеңме,
Нәрсә ул кулыңдагы?
Эчтөлөкләре ничек соң,
Мәхәббәт турындамы?

Әмма безне андый тема,
Билләһи, гарык итте.
Сөешү шигырьләренә
Ихтирам тәмам бетте.

Шулай да укып карале.
...Һи-һи-һи, бик яхшы бу.
Сөю, сөелү турында
Һәйбәт шигырь, вопше бу.

Әсәрең удачно, энем,
Тыңлавы да бик рәхәт.
Тик менә мишәйт итә шул
Каһәр төшкән мәхәббәт.

БАЛТА ОСТАСЫ

Осталарның остасы ул,
Эшлөгәндә ут уйната.
Кулларына күз сал әле,
Биеп кенә тора балта.

Нәкъ әнә шул күршем беркөн,
Ахры, миннән көнчелләненп,
«Өстәл» дигән шигырь язган,
Укый шуны төчеләненп.

Укый шуны, тик шигырь юк,
Шыгырмый ул шыгыр-шыгыр.
Кайчак укый сузып-сузып,
Ә кайчакта — мыгыр-мыгыр...

Минем чытык йөзне күргәч,
— Бер фикер әйт, — ди, — ичмаса.
— Лутчы, дускай, — дидем аңа, —
Син өстәлнең үзен яса!

ӨТӨР ГЕНЭ КУЙЫЙК

— Бетте,— диде кызы,—
Безнең ара өзек.
— Бетте,— диде егет,—
Булмый сиңа түзеп.

Сүзсез тордылар да,
Янә әйтте егет:
— Булмаса, бер төпле
Нәтижәгә килик!

Лично шушы хакта
Уйлыйк әле, уйлыйк,
Сөю-сөөшүгә,
Әйдә, нокта куйыйк!

Ә кыз әйтте:
— Көлмә,
Алай хитри генә!
Пока нокта куймыйк,
Куйыйк өтер генә.

«ӘРМӘН КӨЛДЕРГЕЧЛӘРЕ»ННӘН

Бар нәрсә дә жир өстенә чыгар

— Күрше, күрше,— ди Галәви бер көн,
Коеп-коеп яңгыр яугачтын,—
Бар нәрсә дә жир өстенә чыгар,
Сизәсеңме, болай булгачтын.

Ә тегесе дер калтырап төшә:
— Хай, эшләрем харап икән,— ди,—
Ниләр кылыйм? Йә, әйт, минем үлгән
Хатыным да чыгар микәнни?

Астын өскә китерәчәк

Нигезенә кирпеч түшәп,
Өстенә ташлар тезеп,
Маташа икән бер егет
Үзе өчен йорт тезеп.

Үтеп баручы аңардан
Сорый:— Бу ни тамаша?

Ташны бит кирпечкә кадәр
Салу кирәк ләбаса.

— Абзыкай, өйләнәм ич мин,
Шуны аламын искә;
Хатын китерәчәк йортның
Барыбер астын өскә.

Аксак, чукрак һәм пеләш

Аксак, чукрак һәм пеләш
Баралар, ди, юл буйлап.
Пеләш әйткән:— Чукрак дус,
Әсәрендең ни уйлап?

— Беләсеңме,— ди теге,
Кырын куеп колагын,—
Ишетәм мин еракта
Ач бүреләр улавын.

Аксак, шүрләп шул вакыт:
— Алайса,— ди,— йөгерик!

Ерткычлардан, әйдәгез,
Тизрәк качып өлгерик!

Көлә пеләш тәгәрәп,
Уа-уа эчләрен.

— Дуслар, сезне тыңлыйм да,
Үрә тора чәчләрем.

Сәбәбе бар

Берәү рәшәткәләр коргач,
Күршесе исе китеп,
Сораган: — Такталарны ник
Беркеттең сирәк итеп?

— Ёи-һи-һи, — дигән тегесе, —
Моның бик шәп ягы бар;
Керә бит минем бакчага,
Дускай, сезнең тавыклар.

Сирәк итеп эшләвемнең
Сәбәбе энә шуңар.
...Аңлаймсың, кире куганда
Алар соң кайдан чыгар?!

ГЫЙБРӘТ

Яше үтсә дә, ул
«Урындыгын» бирми.
Он да, йон да әмма юк аннан.
Түрә булып утыра,
Көндөз сүндерергә
Онытылган лампочка сыман.

АКЛАНУ

Редактор:
— Шигырең шәп, тик фикере
Кәгъдинеке.
Яшь шагыйрьне ник талыйсың
Син шул тикле?

Автор:
— Берзаманны ул язганнар
Чыгар чүпкә.
Ә мин язсам, язам, дустым,
Мәңгелеккә.

КЫЗЫК ЭШ БУ

(Бер директор авызыннан)

Бэйрәм-мазар булды исә,
Эшнең жаен беләләр.
Кул астымда эшләүчеләр
Миңа бүләк бирәләр.

Аларның бу яхшылыгын
Искә алып эш итәм;
Премия, йә бүләкне
Күбрәк итеп бирдертәм.

Эмма бу ришвәтчелекне
Бервакыт мин туктаттым;
(Үземнең кыюлыгыма
Хәтта үзем шаккаттым).

Кешеләрем нык уйланган
Ошбу хәлләр хакында.
Хәзер бүләкне илтәләр,
Миңа түгел, хатынга.

Кызык эш бу, ничек итеп
Аны искә алмыйсың!
Премия-мазарны, йә,
Ничек күбрәк язмыйсың!

Ә хатын?.. Аның бүләккә
Ашкынып тора күңел.
Ул бит әле минем кебек
Сознательный ук түгел.

МАВЫКМЫЙ

Хәйран гына эшләп аргач,
Төзүчеләр әбәт ясап,
Бер-берсенә, зуррак кап, дип,
Утыралар иде ашап.

Шулчак эшне тикшерергә,
Карый-карый, уңга-сулга,
Осталарның яннарына
Председатель килеп чыга.

— Хәлләрегез ничек? — ди ул, —
Төзисезме, ясыйсызмы?
Барына да кулны селтәп,
Әллә һаман ашыйсызмы?

Берсе аңа җавап бирә:
— Без берни дә югалтмыйбыз;
Курыкмагыз, хезмәттә дә,
Ашауда да сынатмыйбыз.

Үз хәлегез ничек? Әллә
Режим, саклый белмисезме?
Әллә көн-төн эш дип чабып,
Ачлы-туклы йөрисезме?

— Абзагыз, — ди председатель, —
Ашау белән бик мавыкмый.

Иртән тиз-тиз капкалыйм да
Ун күкәй һәм бер тавыкны,

Яңа гына савылган бер
Кувшин сөтне эчеп алам.
Һәм төшкәчә тәгам ризык
Капмыйча да чыдыйм аннан.

ТЕМА ОЧРАСА, АЛЫП КАЙТ

Шәһәргә барам дип кәргән
Күршебез Йосып.
Кирәк әйберләрең булса,
Жибәр, ди, кушып.

Әйттем аңа: «Бик интегәм
Мин бу арада,
Тема очраса, алып кайт
Миңа язарга».

ЯЛАГАЙ

Кояш тирәсендә
Әйләнгән Жир кебек,
Хужа янында ул
Йөри бөтерелеп.

Башкаларын аның
Инде әйткән дә юк,
Суытып бирә хәтта
Чәен, өрөп-өрөп.

НӘФЕС ЧИРЕ ЙОККАН КЕШЕ

Картайса да, күңелен төшерми ул,
Байлык жыйа, «даны» киңәя.
Бетәр чагы якынайган саен,
Кышның да бит кары күбәя.

*

Урманда үз жанын кыйнап,
Таза агач шыгырдамас.
Гадәти кеше дә үзен
Тиккә әрләп, мыгырдамас.

*

Йөзеннән нур качкан карчык килә,
Зәһәрләнеп килә киявенең өенә.
Кара кучкыл болыт куера үрдә.
...Көн бозылып, ахры.

КУРКАЛАР

- Тычкан, тычкан, ник куышка шылдың?
— Мәче бар бит, шул явыздан куркам.
Күрәсеңме, күзләре ут яна,
Котым чыга, хәтта карап торсам.
- Мәче, мәче, нигә кабарындың,
Сырт күпертеп, баганага менеп?
— Курыкмаска иде дә бит исәп,
Эт килде ич, теш ыржайтып, өреп.
- Акбай, Акбай, нишләп калтырыйсың?
Койрыгыңны нигә шулай кыстың?
— Ындыр якта ерткыч бүре йөри,
Шуннан өркеп, мин ояма постым.
- Бүре, бүре, камышлыктан болай
Нигә чыктың, атылып ук кебек?
— Котым очты, якын туганымны
Ашап яткан юлбарысны күреп.
- Әй, юлбарыс, урман почмагында
Барыр юлдан калдың нигә, туктап?
— Фил бар анда, үтермәгәе дим,
Каршы барсам, дөп-дөп итеп таптап.
- Әй, гигант фил, ул зур хортумыңны
Торгызасың һаман ник күтәрәп?
— Минә харап итмәсен дим, борын
Куышыма, берүк, тычкан кереп.
- ## КОРЫ ТОТА
- Томалады бөтен җирне яңгыр,
Иләкләп тә, чиләкләп тә ора.
Юл читендә берәү кожан белән
Хатынының өстен каплап тора.
- Зонтик тотып үтеп баручылар,
Күрәләр дә аны:— Петя,— диләр,—
Үзеңне дә сакла, кожан асты
Икегезгә дә бит җитә,— диләр.
- Ыы,— ди теге,— күпләр хатыныңны
Коры тот, дип, сүгә иде, юктан.
Авызлары томалансын әле,
Күрәсезме, ничек коры тотам!

КҮРЕНЕШ

Елан авызына үзе барып
Кергән бака кебек,
Сыраханә ишегеннән уза
Бер бичара егет.

МАКТАНЧЫК

Ришвәт биреп,
Жыелышта үзен
Мактатты да, шуңа шатланды.
Өенә кайткач:
— Хатын, мине тагын
Мактадылар, — диеп мактанды.

АРА ЯКЫН

— Жефетен белән хәлләр ничек?
— Ара якын;
Өйне бүлдек, теге якта
Тора хатын.

АФӘТ

Акыллы баш игән
Жүләргә;
...Афәт килер инде
Кемнәргә?!

ТУПАС БИРЕР БОЕРЫГЫН

Кире житәкче курыкса,
Тупас бирер боерыгын.
Мәче дә бит өркегәндә,
Юанайта койрыгын.

ҮЗЕ ДӘ СИЗМӘДЕ ХӘТТА

(Халык сөйләме буенча)

Мин нәкъ ике ел буе
Бер кызны сөйдем.
Тик аның өчен генә
Яндым да көйдем.

Беркем дә белә алмады
Әмма бу хакта.
Сөйгән кызым үзе дә
Сизмәде хәтта.

СӨРЭН САЛГАН

Зоопаркка ничектер
Килеп черки,
Беренче кат филне күрөп,
Сөрөн салган:

— Менә ул кай жирдә качып
Ята икән,
Мин канын эчэргә тиеш
Затлы хайван.

КУАНГАН

«Бер күсенәң ботак кереп
Күзе чыккан»,—
Шундый хәбәрне ишеткәч,
Сукур тычкан,
Минем дә чыгар иде, дип,
Уйланган, ди;
Ярый әле сукур мин, дип,
Куанган, ди.

КҮНДӘМ ВАХИТ

(Фельетон)

1

Хор түгәрәгенә яшьләр
Житәкче сайлаган вакыт.
— Минемчә,— ди, берсе шунда,—
Бик тә кулай булыр Вахит.

Жырлый белә, бии белә,
Гармунга да ул бит оста.
Һәм сайланып куела бу
Бертавыштан шушы постка.

2

Табигатьне саклай торган
Жәмгыятькә хужа кирәк.
Ялкау булды, эшләмәде
Элеккесе аның бигрәк.

Бүген менә жыелыш бара.
— Өмет,— диләр,— Вахит синдә.
Давай, эшне гөрләт әле,
Даның китсен бөтен илгә.

Хор буенча сынатмыйсың,
Монысын да шәт акларсың.
Табигатьне бар көчәң
Саклатырсың һәм сакларсың.

3

Фотосөючеләр өчен
Түгәрәк бик кирәк, кирәк.
Жыелыш бара.— Вахит,— диләр,—
Синдә генә бөтен терәк.

Безнең тырыш кешеләрдән
Бер эшне дә тарсынган юк.
Сайлыйк әле кул күтәрәп,
...Димәк, димәк, каршылар юк.

4

Тагын жыелыш. Трибунадан
Гайрәтләнеп сөйли Халик:
— Егет өчен. җитмеш төрле
Һөнәр дә аз, дигән халык.

Вахит, энем, кыенсынма,
Сүз йөртәбез без бик туры.
Сәләтең бар, бул, син, әйдә,
Стенгазет редакторы.

Ягез, кемнәр шуны хуплый?
Кул күтәрик, булайк шаһит.
Каршылар юк, бар да риза.
Үттең, Вахит, сөен Вахит!

5

Күп булса өч ай эчендә
Барына да җайланды ул;
Халык контролерына да,
«Местком»га да сайланды ул.

Шулай да ник авыз ачсын,
Тегеләй дип, болай диеп.
Нинди эшне тапшырсак та,
Кабул итте башын иеп.

6

Үтә көннәр, үтә айлар,
Трай тибеп йөри Вахит.
Үзе клуб мөдире, тик
Ачарга һич тапмый вакыт.

Эйтсәң, кыза: — Абзагыз, — ди, —
Стенгазет редакторы.
Үзегезне шунда язып
Итәрмен мин адәм хуры.

Таралды хор түгәрәге...
— Вахит, ничек түзик моңа?
— Житәкче мин, үзегезне
Бастырымн трапакка ¹.

— Парктагы агачларны,
Вахит, кәжә йөри кортып.
— Вәт, ахмаклар, нигә монда
Китермисез аны, тотып?

Фото түгәрәген дә сез
Кая китте диярсегез.
Контролерлыгыма да зур
Бәя бирә белмәссегез.

Моннан ары уф-ах килеп,
Чыкмасын һич тыныгыз, — ди, —
Бу постларга үзегез сайлап
Куйдыгызмы? Куйдыгыз, — ди.

Энә шулай гайрәт орып,
Күкрәк киереп, горур басып,
Беребезне дә санга сукмый
Йөри хәзер күндәм Вахит.

СҮЗЛӘРЕ ҺӘМ ҮЗЛӘРЕ

Ферма абзары башына
Жыйналдылар бары да:
Мөдире, зоотехнигы,
Һәм ветврач, һәм учетчы,

Сыер орлыкландыручы,
Ветсанитар вә ветфельдшер,
Терлекчелек буенча зам
Һәм лаборант бар монда.

Карыйлар алар: тупсадан
Чыгып төшкән бер ишек.
Чыгып төшкән, әмма аны
Куйдырыйк, диләр, ничек?

¹ Рус халык биюе.

— Чакыртыйк,— ди берсе шунда,—
Иң шәп балта остасын.
Нишләрбез соң, кирәк булса
Ныгытырга тупсасын?
Ул чагында инженер да
Кирәк булыр, туганнар.
Аны бит мондый эшне дә
Карар өчен куйганнар.

Шулай киңәшләшә торгач,
Өч сәгать вакыт узды.
Тик ул ялыктырды бер яшь
Сыер савучы кызны.

Эштән туктап, балта табып,
Килде дә жыл-жыл атлап,
Ныгытты теге ишекне
Тиз-тиз генә кадаклап.

Һәм күтәрде дә ул аны
Үз урынына куйды.
Ә карап торган ирләрнең:
Мөдирнең, зоотехникның,
Ветврачның, учетчының,
Ветсанитар, ветфельдшерның,
Һәм орлыкландыручының,
Һәм замның, һәм лаборантның
Күзләре шакай булды.

АВЫЗ ЕРА

Чебенгә карап бервакыт төклетура:
— Миннән дә вак кош ич бу,— дип, авыз ера.
— Агаене,— ди тегесе,— алтын бит ул
Зур булмый, ә үзен зурлый бөтен дөнья.

КЕМГӘ НИЧЕК?

Сандугач сайрый өздөрөп,
Моңарыннан эрер жаның!
Әмма мәче артык күрөп,
Тыңлап ята тиреслектә
Тычканнарның чыелдавын.

КИКРИГЕ ШИҢГӘН

Карый иде күз
Аклары белән,
Кулында власть
Тоткан чагында.
Кикриге шиңгән,
Мин-минлек хисе
Кайнамый хәзер
Аның канында.

Һич гажәп түгел,
Мәче дә киек
Тоткач акая,
Усаллана бит.
Тик ычкындырса,
Аны ялгышып,
Ул да бик юаш
Булып кала бит.

ЧҮЛМӘК ҺӘМ СУ

Чуен чүлмәк суга әйтә:
— И, бичара,
Минем кебек нык булырга
Сиңа кая?!

Бу салкын сүз белән су боз
Булып катты
Һәм чүлмәкне урталайга
Ярып атты.

СЕР

(Фельетон)

Гаффә жиңги керде күршесенә:
— Рәхимәкәй, сиңа гына әйтәм:
Гарәфинең ирдән кайткан кызы
Хәй малае белән йөри икән.

Тегесе дә хатын аерган ир,
Кушылсалар, иллә дә шәп инде.
Монда әйткән, яме, монда калсын,
Чишә күрмә берүк бу серемне.

Гаффә жиңги йөгәрә түбән очка,
— Майтап ханым, әйтәм сиңа гына:
Гарәфинең теге алпамшасы
Аударган, ди, Нилне үз ягына.

Икесе дә бер калыптан сөргән
Нәрсәләр бит, ие — ыә, Майтап.
Рәхимә дә шулай диде. Берүк
Бу сер булсын, авызыңа май кап.

Гаффә жиңги ашыга аргы якка,
— Сиңа гына әйтәм, Гөлнур жаным,
Дустыңа да чыгармаслык булсаң,
Бик гыйбрәтле бер сер сөйлим тагын.

Бар ич әле теге Гарәфинең
Иргә батмас, табак битле кызы,

Иллә мәгәр, Хәй малае белән
Килә, ди, шул хәзер ыгы-зыгы.

Гаффә жиңги кичен кайтып бара,
Очрый аңа шулчак Маһишәрәп.
Тавышы беткән,
Шулай да ул нидер
Аңлатмакчы була ишарәләп.

Маһишәрәп исә аңлый алмый,
— Ие-ие, — диеп тик баш кага.
Колак артын үзенең кашый-кашый,
Авызын сузып сөйли башлый аңа:

— Гаффә жиңги, хикмәтләр бар илдә,
Якын күрәп сиңа гына әйтәм:
Гарәфинең иргә батмас кызы
Хәй малаен азындырган икән.

Теге дә бит катын аерган ир,
Кушылсалар... бер дә харап инде!
Авызыңны тый, сөйләп бу серемне
Рисвай итә күрмә, берүк, мине.

— И бозылды халык, бозылды, — дип,
Сөйли-сөйли Гаффә ары китте. —
Күр әле син, өемә кайтканчы ук
Үз серем бит үземә кайтып җитте.

ЭНЕКЭШЛЭРГЭ, СЕЦЕЛКЭШЛЭРГЭ УКЫЙБЫЗ

БИЧАРА ГӨЛСАРА

— Бер дәресе укып бетердек бит,
Нигә соңга калдың, Гөлсара?

— Калмассың бик, үзең су буеннан
Акбай белән уйнап килеп кара.

— Пычрагында шалкан үсәрлек ич,
Тырнакларың житкән, Гөлсара.

— Житмәс менә, үзең ай буена
Син аларны кисми йөрөп кара.

— Контроль эштән апа «икеле»не
Чәпегән бит сиңа, Гөлсара.

— Ыы, чәпемәс, аны үрелә-үрелә
Башкалардан күчереп эшләп кара.

АТЫНАМ

Ғич кенә дә китә алмыйм,
Үзем алга талпынам.
Ничек инде китә алмыйм,
Мин бит таган атынам.

ҮЛӘННЕ ЖИЛ СЕЛКЕТӘ

Мәче тәмам әсәрләнгән,
Аны соң ни жылкетә?
Тычкан дип белдереп аңа
Үләнне жыл селкетә.

КЫСКАРДЫ

Иртә белән	Тик житкерми,
Бик озын	Бар көчкә
Иде минем	Йөгәрсәм дә
Күләгәм.	Артыннан.
Хәзер, дидем,	
Аңа мин,	Шулай да төш
Сине куып	Житкәндә
Жибәрәм.	Жиңелде бит
	Күләгә.
Басар өчен	Курыккандыр,
Башына	Ахрысы.
Аңа уктай	Кыскарды ул
Атылам.	Миннән дә.

ЯХШЫЛЫКНЫ АҢЛЫЙЛАР

Кичен көтү кайткан чакта
Ник чыгаммы урамга?
Үзебезнең сарыкларны
Каршы алам мин анда.

Барысы да кулымдагы
Ипи кисәген күреп,
Бик тиз арада житәләр
Минем яныма килеп.

Ипиемне һәммәсенә
Тигезләп бүлеп бирәм.
Һәм алар белән бергәләп
Ишегалдына керәм.

Шулай саклыймын үзләрен,
Юл куймыйм адашырга.

КЫШ

Урнашып кына калмады
Иксез-чиксез кырларга,
Аңа буйсындылар хәзер
Болыннар да, урман да.

Катлам-катлам карлар сыра
Инеш буйларына да.

Урамнарда да хужа ул,
Ишегалларына да.

Эмма өйләргә керергә
Рөхсәт итмибез кышка.
Үз дигәнчә, ап-ак килеш
Яши бирсен ул тышта.

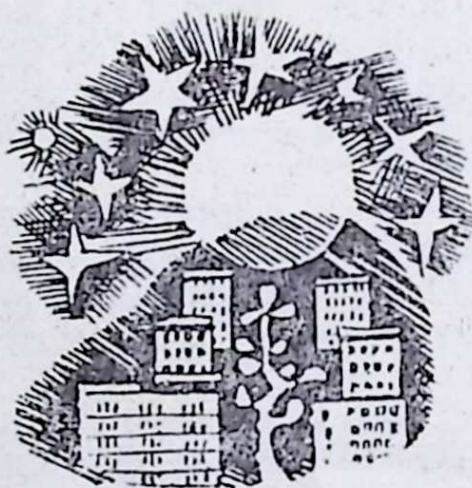
КЫЗГАНДЫМ

Машина астына кереп
Тапталып үлгән көчек.
Кызгандым аны, шаярып
Уйнавы искә төшөп.

Нигә юлга керде икән
Машина үткән чакта?
Белдереп тора, югыйсә,
Светофор бу хакта.

Мескенкәем, кызыл утка
Карамады микәнни?
Аның ни өчен януын
Аңламады микәнни?

Ашыкмаска иде дә бит,
Сизмәгән шул үләсен.
Юлны кичү кагыйдәсен
Белмәгән ул, күрәсең.

ЭЧТӨЛӨК

Иң беренче сөөнөчлөрөм дэ бөрөлөнгөн,
шыткан шушында

«Февраль күгө! Чагылып балкый анда...»	3
«Көннөр инде язга тоташты...»	3
«Кайсы диңгезлөрдөн күтөрелде...»	4
«Сокланамын, и, язгы жыл сиңа...»	4
Март	4
Хисаплашмый үз язмышы белән	5
«Йөрим язның көмөш тамчыларын...»	5
«Ераклардан сузылып килеп Кама...»	5
«Жэй килә, жэй, дигән жылы хәбәр...»	6
«Ургып-ургып ташый язгы инеш...»	6
Туфрак	6
«Сагындырган иде жэйге үзән...»	7
Эйтмим арттырып	7
«Яңгыр үттө. Дөнъя дымга гарык...»	8
«Менә тагын туган авылда мин...»	8
«Илэслөнөп күзли идем мин гел...»	8
«Бакчада үсә иде ул...»	8
«Күзәтәбез тагын инешне без...»	8
Каеннарым	9
Июль	10
«Таң нурлары төшөп тоташканнар...»	11
Алмагачлар чәчәктә	11
«Рәшәләре булып кырларымның...»	12
Игеннәр урамында	12
Эйтерсең лә алтын эмблема	12
«Басуларга чык та үргә мен син»	13
Чәчәкле тугай	13
«Урман, ахры, алтын яфраklarын...»	13
«Матурлыгың тулы, жэйне нурлап...»	13
Тугай жиле	13
«Көзгө кояш белән балкый басу...»	14
«Чәчәк иллөрөңнән жырлап киләм...»	14
«Яңгыр узган басуларны иңләп...»	14
Жэй капкасы киереп ачылган	15
Дуласын жыл, котырынсын давил	15
«Урманнарда йөрим акыл жыеп...»	15
«Балкый чәчәк күз яуларын алып...»	15
Яңгырдан соң	16
«Арганнардыр көн-төн ява торгач...»	16
«Чыршылы үр, карамалы үзән!...»	16

Аяз хыялымда балкый яңа дөнъя

Турбиналар аша	17
Йолдызлар	17
Юл алалар олы юлдан алар	18
Сиңа кайттым, гүзәл туган жирем	18

«Ташка тамган тамчыга...»	19
«Авылымның...»	19
«Бер карыйсың күнне — зәп-зәңгәр ул...»	19
Йоклый бала	20
«Кирәк кайчак хәтта давылларда...»	20
Чакма чагып	20
Автограф	20
Колын	21
Пыяла уйлап табучылар хөрмәтенә	21
«Гранит ярга диңгез дулкыннары...»	21
«Килдем сиңа таратырга диеп...»	22
«Су буеннан томан күтәрелеп...»	22
«Нигә инеш бормаланып ага?...»	22
«Салкын чүкеч кызган тимердән...»	22
«Сугышларда йөрәп кайткан ирләр...»	23
Балачак	23
«Шомырт куаклары шау чәчәктә...»	23
«И, бал корты...»	24
«Дошман булса, тагын бер хәл иде...»	24
«Диңгезнең гранитлы таш яры...»	24
«Күзләремдә — балкыш...»	24
«Михнәтләргә мин дә күп күтәрдем...»	24
«Елан белән уйный олы кеше...»	25
«Ишек шакыдылар...»	25
Онытмый халык	25
Чишмә буе	26
Мәхәббәт хатлары	26
«Укырга йөрдек бит...»	26
«Дөрли ялкын күңел учагында...»	27
«Өлгәреп җитте акылым...»	27
Балачак истәлегә	27
«Көтмәгәндә мине килеп таптың...»	27
Еллар үткәч	28
«Дөнья нигә болай сүрән бүген?...»	28
«Малай вакыт. Салкын табигатькә...»	28
«И, беренче мәхәббәтем минем...»	28
«Белмим нигә? Салкын елмаюы...»	29
«Зәңгәрләнеп, балкып торган күктән...»	29
«Шау-шулардан, ыгы-зыгылардан...»	29
Өметләрдән читкә чыкмадым	30
Гүзәл Татарстан!	30
«Сүнә айлар, сүнә еллар...»	30
«Тимер хисләр кеше тимер...»	31
«— Таныштык та, аңлаштык,— дисең,—...»	31
«Тормышның гел гүзәлрәген көтөп...»	31
«Юбилеең котлы булсын, дисең...»	31
«Шәп кеше, дип дуслашасың кайчак...»	31
Төнге авыл	31
«Иңкүлеккә кырау тизрәк төшә...»	31
«Агачтагы алмага корт...»	32
«Авырый кеше сөеп, сөелмәсә...»	32
«Ташлап китте хатыны судьяны...»	32
Онытылып барган бер дуска	32
«Искәргәндә үткән гомерләрен...»	32
«Уртаклашмасаң әгәр дә...»	32
Металл зары	32
«Усал итеп миңа...»	33
Ярый әле	33
«Кайчак хаксыз рәнҗетелгәнне дә...»	33
«Кадерем кими, туган җирем, синнән...»	33
«Туры килдем начар хатынга...»	33

«Кышның кырык градустан артык...»	33
«Ага Кама, юып шәүләңне...»	33
«Гаҗәп түгел, гади бер нәрсәдән...»	33
«Күмер өеме калды...»	34
Ваклык	34
Күбөләк	34
«Ташландык өйнең астында...»	34
«Сиреньнәрнең шау чөчәктә көне...»	34

Гыйбрәтләрдән гыйбрәт ал

Ник арттырып үтәдегез?	35
Каһәр төшкән мәхәббәт	36
Балта остасы	36
Өтер генә куйыйк	37
«Эрмән көлдергечләре»ннән	37
Бар нәрсә дә жир өстенә чыгар	37
Астын өскә китерәчәк	37
Аксак, чукрак һәм пеләш	37
Сәбәбе бар	38
Гыйбрәт	38
Аклану	38
Кызык эш бу	39
Мавыкмый	39
Тема очраса, алып кайт	40
Ялагай	40
Нәфсе чире йоккан кеше	40
«Урманда үз җанын кыйңап...»	40
«Йөзеннән нур качкан карчык килә...»	40
Куркалар	41
Коры тота	41
Күренеш	42
Мактанчык	42
Ара якын	42
Афәт	42
Тупас бирер боерыгын	42
Үзе дә сизмәде хәтта	42
Сөрән салган	43
Куанган	43
Күндәм Вахит	43
Сүзләре һәм үзләре	45
Авыз ера	46
Кемгә ничек?	46
Кикригә шиңгән	47
Чүлмәк һәм су	47
Сер	47

Энекәшләргә, сеңелкәшләргә укыйбыз

Бичара Гөлсара	49
Атынам	50
Үләнне җил селкетә	50
Кыскарды	50
Яхшылыкны аңлыйлар	50
Гаҗәпләнә Мөзәйнә	51
Чагылдыра кар түшәлгән төсне	51
Ипи белән ашарга	51
Кыш	52
Кызгандым	52

Мадьяров Назип Гарасвич

ПОЛЯНА ЦВЕТОВ

(на татарском языке)

Рецензенты *М. Вәлиев*
Редакторы *М. Фәйзуллина*
Художество редакторы *Ф. Хәсъянова*
Техник редакторы *А. Газиззянова*
Корректоры *Т. Галиева*

ИБ № 4440

Жыярга тапшырылды 8.08.86. Басарга кул куелды 7.01.87. ПФ 09004.
Форматы 60X90^{1/16}. Типография кәгазе № 2. Школьная гарнитурасы. Кабарынкы басма. Басма табагы 3,5. Шартлы буяу-отгиск 3,9. Нәшер-хисап табагы 3,2. Тиражы 6900 экз. Заказ Т-477.
Бәлсе 15 тиен.

Татарстан китап нәшрияты. 420084. Казан, Бауман ур., 19.

Татарское книжное издательство. 420084. Казань, ул. Баумана, 19.

Татарстан АССР Нәшрият, полиграфия һәм китап сәүдәсе эшләре дәүләт комитетының Камил Якуб исемендәге полиграфия комбинаты. 420084. Казан, Бауман ур., 19.

